

Guia Docent de l'assignatura

Any 2024 - 2025

FARMACOLOGIA

Codi: 106100

Crèdits ECTS: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500891 Infermeria	FB	2	1

Contacte	Ús dels idiomes
<p>Responsable:</p> <p>Antonijoan Arbos, Rosa M^a rantonijoana@santpau.cat</p> <p>Professorat:</p> <p>Antonijoan Arbos, Rosa M^a rantonijoana@santpau.cat</p> <p>Molina Perelló, Pol pmolinap@santpau.cat</p> <p>Feliu Ribera, Anna afeliu@santpau.cat</p> <p>Riera Armengol, Pau priera@santpau.cat</p>	<ul style="list-style-type: none"> Grup 1 : Català

Prerequisits

No hi ha prerequisits oficials.

Contextualització i objectius

Aquesta assignatura forma part del mòdul de formació Ciències Bàsiques, matèria Farmacologia i està planificada al segon semestre del Grau d'Infermeria.

Els medicaments constitueixen un dels principals recursos en el procés terapèutic ja que la majoria de les intervencions curatives i determinades accions preventives els inclouen com a mecanisme intermedi per obtenir un objectiu de salut concret.

La utilització de medicaments és un fet habitual i el seu maneig és compartit per diferents professionals de la salut que participen, en tots els nivells d'atenció.

El professional d'infermeria té un rol molt important en aquest procés on participa amb responsabilitat en la preparació i administració dels medicaments, en la valoració i control dels seus efectes terapèutics i adversos, en l'educació farmacològica així com en la valoració i avaluació de l'adherència al tractament.

El propòsit d'aquesta assignatura és que l'estudiant apliqui les mesures necessàries per a l'administració correcta dels medicaments, a partir dels coneixements de les característiques farmacològiques i de la seva indicació clínica.

Objectius d'aprenentatge de l'assignatura

1. Identificar els diferents grups farmacològics.
2. Descriure les principals reaccions adverses i interaccions degudes a l'administració de fàrmacs.
3. Identificar els principis generals de els diferents teràpies farmacològiques.
4. Descriure els trets generals del tractament del malalt en les malalties més prevalents.

Competències i resultats d'aprenentatge

Competència	Resultats d'aprenentatge
ESPECÍFIQUES	
E01. Prestar una atenció sanitària tècnica i professional adequada a les necessitats de salut de les persones que atenen, d'acord amb l'estat de desenvolupament dels coneixements científics de cada moment i amb els nivells de qualitat i seguretat que s'estableixen en les normes legals i deontològiques aplicables.	<p>E01.03. Descriure l'ús i la indicació de productes sanitaris vinculats a les cures d'infermeria.</p> <p>E01.04. Identificar els diferents grups de fàrmacs i productes sanitaris, els principis de la seva autorització, ús i indicació, i els mecanismes d'acció dels mateixos.</p> <p>E01.05. Distingir els principis d'utilització dels medicaments, avaluant els beneficis esperats i els riscos associats i/o efectes derivats de la seva administració i consum.</p>
E10. Protegir la salut i benestar de les persones, família o grups atesos, garantint la seva seguretat.	<p>E10.01. Descriure els principis farmacocinètics i farmacodinàmica dels tractaments aplicats.</p> <p>E10.02. Identificar els elements que poden posar en risc la salut de les persones en relació a la utilització i gestió dels fàrmacs.</p> <p>E10.07. Descriure les normes de seguretat a tenir en compte davant problemes produïts per situacions clíniques relacionades amb l'administració farmacològica d'acord a la normativa vigent.</p>
GENERALS / BÀSIQUES	
G04. Actuar en l'àmbit de coneixement propi avaluant les desigualtats per raó de sexe/gènere.	G04.03. Analitzar les diferències per sexe i les desigualtats de gènere en la etiologia, l'anatomia, la fisiologia, les patologies, en el diagnòstic diferencial, les opcions terapèutiques, la resposta farmacològica, el pronòstic i en les cures infermeres..

B01. Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.

B03. Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.

Contingut

MÒDUL 1. PRINCIPIS GENERALS

1. La farmacologia i els medicaments.
2. Formes farmacèutiques i vies d'administració.
3. Cicle dels fàrmacs en l'organisme I.
4. Cicle dels fàrmacs en l'organisme II.
5. Paràmetres farmaco-cinètics i el seu significat fisiològic. Diferències segons sexe i edat. Monitorització.
6. Principis generals i aspectes moleculars de l'acció dels fàrmacs.
7. Reaccions adverses i farmaco-vigilància.
8. Ús de medicaments en situacions especials (embaràs i lactància, nen, ancià, insuficiència renal i hepàtica), interaccions farmacològiques.
9. Prescripció i dispensació de medicaments. Especialitats farmacèutiques (innovadors, genèrics).
10. Recerca i desenvolupament de nous fàrmacs: eficàcia i efectivitat. Els assaigs clínics.

MÒDUL 2. GRUPS FARMACOLÒGICS

- 2.1: Quimioteràpia
  - Principis generals de la quimioteràpia antiinfecciosa.
  - Antibacterians i anti-mico-bacterians.
  - Anti-fúngics i antivírics.
  - Antiparasitaris: protozous, helmints i ectoparàsits.
  - Tractament del pacient amb infeccions (respiratòries, urinàries) i amb HIV.
  - Principis generals de la quimioteràpia antineoplàsica.
  - Tractament del malalt amb càncer I.
  - Tractament del malalt amb càncer II.
  - Tractament del malalt amb dolor.
- 2.2: Mitjà intern
  - Hemostàsia (coagulació i fibrinòlisi).
  - Bases de la fluïdoteràpia. Fluids isotònics i hipotònics.
  - Càlcul de dosi I.
  - Càlcul de dosi II.
  - Tractament del pacient trasplantat. Immunosupressors.

- 2.3: Mediadors químics
  - Farmacologia general del sistema nerviós autònom.
  - Farmacologia de la transmissió colinèrgica.
  - Farmacologia de la transmissió adrenèrgica.
  - Farmacologia de la serotonina i de la histamina.
  - Tractament del malalt amb asma i EPOC. La tos (antitussígens, mucolítics).
  - Tractament del malalt amb patologia relacionada amb l'àcid (antiàcids, protectors de la mucosa).
  - Tractament del pacient amb patologia de la motilitat gastrointestinal (restrenyiment, diarrea, vòmit).

- 2.4: Sistema Cardiovascular
  - Fàrmacs cardiotònics i antiarítmics.
  - Fàrmacs vasodilatadors.
  - Fàrmacs diürètics i hipolipemians.
  - Tractament del pacient amb Hipertensió.
  - Tractament del pacient amb Insuficiència cardíaca.
  - Tractament del pacient amb Cardiopatia isquèmica.

- 2.5: Sistema Endocrí
  - Farmacologia de la tiroide i del control de la glucèmia.
  - Farmacologia de les hormones esteroidals (glucocorticoides i mineral corticoides).
  - Farmacologia de l'anticoncepció i tractament de les disfuncions sexuals.
  - Tractament del pacient diabètic i obès.
  - Tractament del pacient amb patologia òssia i gota.

- 2.6: Sistema Nerviós Central
  - Generalitats de la neuro-transmissió del SNC I.
  - Generalitats de la neuro-transmissió del SNC II.
  - Vies dopaminèrgiques: agonistes dopaminèrgics i neuroleptics.
  - Vies noradrenèrgiques i serotoninèrgiques: antidepressius i liti.
  - Sistemes per aminoàcids: GABA (benzodiazepines).
  - Sistemes per neuropèptids: opioides.
  - Tractament del pacient amb alteracions emocionals (depressió, mania, ansietat) i del cicle vigília-son (insomni, hipersòmnia).
  - Tractament del pacient amb alteracions cognitives (demència, esquizofrènia) i trastorns del moviment (Parkinson).
  - Farmaco-dependències.

Metodologia

El plantejament metodològic de l'assignatura parteix de considerar que el protagonista en el procés d'ensenyament aprenentatge és l'estudiant. L'alumnat ha de ser actiu i autònom en tot el procés i el professorat li ha de donar suport aportant la informació i els recursos necessaris per a que es doni l'aprenentatge.

Activitat dirigida:

L'assignatura és presencial amb assistència no obligatòria. S'utilitza metodologia expositiva, participativa i grupal.

Activitat supervisada:

Es realitzen treballs en grup per a l'aprofundiment de temes del contingut de l'assignatura. Les tutories poden ser presencials o per via electrònica.

Activitats formatives

Activitat	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Teoria (TE)	38	1,52	<i>E01.03, E01.04, E01.05, E10.01, E10.02, E10.07, B01, B03, G04.03</i>
Seminaris	8	0,32	
Tipus: Supervisades			
Tutoria	1	0,04	<i>E01.03, E01.04, E01.05, E10.01, E10.02, E10.07, B01, B03, G04.03</i>
Tipus: Autònoms			
Estudi consultes bibliogràfiques	90	3,6	<i>B01, B03</i>

El professorat destinarà aproximadament uns 15 minuts un cop finalitzada l'assignatura a permetre que els seus estudiants puguin respondre les enquestes de valoració sobre l'actuació docent i l'assignatura.

Avaluació

L'estudiant disposa d'una única convocatòria per curs acadèmic per a superar l'assignatura.

La progressió acadèmica i la superació de l'assignatura es valoren mitjançant una avaluació continuada i formativa a través de dues proves d'examen tipus test, una prova de càlcul de dosi i un treball individual.

Les indicacions del treball les estableix el professorat al principi de curs i la presentació del mateix ha de seguir la normativa de l'EUI per ser acceptat.

La demora en la entrega, màxim 24h, penalitzarà restant un punt de la nota del treball.

No s'acceptaran entregues en terminis de demora superiors.

La qualificació de l'assignatura ve donada per la mitjana ponderada de les notes obtingudes en les proves descrites, la nota de les dues proves tipus test ha de ser com a mínim de 4,5 per a poder fer la mitjana ponderada.

Es realitzarà retroacció del resultats de les proves d'avaluació a través de l'aula i de tutories si s'escau.

La rúbrica d'avaluació del treball està disponible a l'aula virtual.

Qualificació

- 0 a 4,9: Suspens
- 5,0 a 6,9: Aprovat
- 7,0 a 8,9: Notable
- 9,0 a 10: Excel·lent (en el cas que l'estudiant hagi obtingut una nota igual o superior a 9 podrà optar, a criteri del professor/a, a una matrícula d'honor).

Avaluació única

1. En aquesta assignatura l'estudiant ha d'assistir a l'aula el dia / dies que estiguin programats els seminaris.
2. La data de la prova única coincidirà amb la data de la darrera prova d'avaluació continuada que apareix en la programació diària i en el calendari de les activitats formatives i avaluatives.
3. L'avaluació única consistirà en:
  - Prova 1 que consistirà en **Prova objectiva escrita** i pondera un **37,5%**.
  - Prova 2 que consistirà en **prova objectiva escrita** i pondera un **37,5%**.
  - Prova 3 que consistirà en **entrega de informe (càlcul de dosis)** i pondera un **15%**.
  - Prova 4 que consistirà en **entrega de treball escrit** i pondera un **10%**.

Activitat de recuperació

1. Es determina una única data per a l'activitat de recuperació per a tots els estudiants estiguin o no acollits a avaluació única.
2. Es proposa una activitat de recuperació per aquells estudiants que hagin estat avaluats prèviament pel conjunt d'activitats el pes mínim dels quals equivalgui a 2/3 parts de la qualificació total de l'assignatura i que hagin obtingut una nota final superior a 3,5 i inferior a 5 sobre 10.
3. Aquesta prova consistirà en una prova avaluativa a determinar pel professorat que inclourà els continguts al que no s'hagin presentat o no hagin aprovat, es realitzarà en el període establert a tal efecte.
4. El treball en grup no és recuperable.
5. La nota de la recuperació substituirà la nota obtinguda originalment i es re calcularà la nota ponderada final.
6. Un cop superada l'assignatura, aquesta no podrà ser objecte de nova avaluació.

No avaluable

Es considerarà no avaluable quan l'estudiant no hagi participat en cap de les activitats d'avaluació

Revisió d'examen

Una vegada publicada la nota final, l'estudiant pot sol·licitar la revisió de l'examen dins el període determinat per la "revisió d'examen". No s'acceptaran sol·licituds de revisió en dates fora del límit establert.

Procediment en cas de còpia / plagi

1. La **còpia o plagi** en qualsevol tipus d'activitat d'avaluació constitueixen un delictes, i es penalitzarà amb un 0 com a nota de l'assignatura perdent la possibilitat de recuperar-la, tant si és un treball individual com en grup (en aquest cas, tots els membres del grup tindran un 0).
2. Si durant la realització d'un treball individual a classe, el/la professor/a considera que un estudiant està intentant copiar o se li descobreix algun tipus de document o dispositiu no autoritzat pel professorat, es qualificarà el mateix amb un 0, sense opció de recuperació, i per tant, tindrà suspesa l'assignatura.
3. Es considerarà que un treball, activitat o examen està "copiat" quan reproduïx tot o una part significativa del treball d'un/a mateix/a, d'un altre company o companya.
4. Es considerarà que un treball o activitat està "plagiat" quan es presenta com a propi una part d'un text d'un autor o autora sense citar les fonts, independentment que les fonts originàries siguin en paper o en format digital.

Aspectes de l'avaluació relacionats amb valors i actituds

1. El/la professor/a podrà disminuir, entre 1 i 2 punts la nota de l'assignatura quan de manera reiterada, l'estudiant no respecti les indicacions sobre les normes de comportament a classe.
2. "No es tolerarà cap falta de respecte a les companyes, als companys o al professorat. Tampoc es toleraran actituds homòfobes, sexistes o racistes. Qualsevol estudiant en què es detectin alguna de les actituds anteriorment descrites, se'l qualificarà de suspès a l'assignatura."

Aspectes formals de treballs escrits

En totes les activitats (individuals i en grup) es tindrà en compte, la correcció lingüística, la redacció i els aspectes formals de presentació.

Altres consideracions

1. Totes les proves avaluatives estaran publicades en la programació diària i en el calendari de les activitats formatives i avaluatives.
2. La data de la prova única coincidirà amb la data de la darrera prova d'avaluació continuada.
3. L'alumnat que repeteix l'assignatura pot sol·licitar al començament de curs realitzar només una avaluació de síntesi final (article 117, pàgina 46 de la Normativa acadèmica de la Universitat Autònoma de Barcelona (Aprovada per acord del Consell de Govern de 7 de juliol de 2022, i modificada per acord de Consell de Govern d'1 de febrer de 2023).

Els estudiants en segona o més matrícula que s'hagin presentat a totes les proves d'avaluació el curs anterior, poden optar a avaluar-se amb una única activitat d'avaluació de síntesi. Aquesta activitat consistirà en un examen en finalitzar l'assignatura coincidint amb l'examen escrit de l'assignatura. Els estudiants en segona o més matrícula que vulguin optar a l'examen de síntesi ho han de comunicar per escrit al professorat responsable de l'assignatura dues setmanes abans de la data publicada.

Activitats d'avaluació

Activitat	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Proves objectives escrites (2):	37,5% 37,5%	4	0,16	E01.03, E01.04, E01.05, E10.01, E10.02, E10.07, B01, B03, G04.03
Entrega informe (Càlcul de dosis): Entrega i presentació de treball:	15% 10%	4	0,16	E01.03, E01.04, E01.05, E10.01, E10.02, E10.07, B01, B03, G04.03

Bibliografia

Libres:

FARMACOLOGÍA PARA ENFERMERÍA

Autor: Michael Adams; Norman Holland

Edició: 2a Edició. Prentice Hall: 2009

ISBN: 97884483225233

Observacions: Aporta la importància de relacionar farmacologia amb patologia. Destaca les limitacions de la farmacoteràpia en la cura o en la prevenció de les malalties.

FARMACOLOGÍA CLÍNICA PARA ENFERMERÍA

Autor: Mosquera, Galdós

Edició: 4a edició. Madrid: McGraw Hill. 2005

ISBN: 97 884 481 98060

Observacions: Clàssic amb un valor didàctic, ben estructurat i clar. Obra de referència de l'assignatura.

FARMACOLOGÍA EN ENFERMERÍA

Autor: Castells, Hernández

Edició: 3a edició. Barcelona, Elsevier 2012

ISBN: 978-84-80868662

Observacions: Obra eminentment pràctica amb una nova orientació que abasta tant els coneixements imprescindibles per a l'exercici eficaç de la funció infermera interdependent, relacionada amb l'administració dels fàrmacs com els propis de la funció infermera independent relatius al maneig i compliment terapèutic, incorporant aspectes de la resposta humana en les diferents etapes de la vida.

Enllaços web:

<http://www.fbjoseplaporte.org/2008/>

<http://www.index-f.com/index-enfermeria/revista.php>

<http://www.elsevier.es/es/revistas/nursing-20>

Programari

- Moodle
- Kahoot

